

'Andere' Wageningse architecten zijn vooral bouwkundige of timmerman

De kleuren van de Amsterdamse School

Plusbus nog even belangrijk als Buurtbus

Extra: Brochure Open Monumentendag 2016

OUD WAG ENINGEN

Nieuwe kansen voor stadion

Aftrap voor een nieuw FC Wageningen

Bijna vijftig jaar na het failliet van FC Wageningen mag een nieuwe FC het stadion overnemen, het Future Center Wageningen. Met het desbetreffende besluit garandeert de gemeenteraad het behoud van het roemruchte sportmonument op de Wageningse Berg en wordt het omliggende natuurgebied veiliggesteld.

Het stadion ingebed in het groen van de Wageningse Berg. Foto Jan van Dalen / BOEi.

Door Piet Aben

In de raadsvergadering van 9 mei j.l. lag een voorstel op tafel voor een nieuw bestemmingsplan voor het stadionterrein en de aangrenzende watertoren. Het was de zoveelste keer dat de toekomst van het stadion ter sprake kwam. Nog in 2012 was een eerder bestemmingsplan voor het stadion door de raad afgewezen. Nu vonden alle partijen dat het gebakkelei lang genoeg had geduurd; niemand kon er meer beter van worden.

Het Future Center Wageningen wordt een multifunctioneel complex waar kennis en kunde op het

gebied van voeding, beweging en gezondheid samenkomen en waar tegelijkertijd een uniek stukje voetbalhistorie wordt bewaard. Het stadion wordt opgeknapt en gereedgemaakt voor sportieve en recreatieve evenementen. In de aangrenzende watertoren, die ook binnen het nieuwe bestemmingsplan is gebracht, komen vergaderruimten voor het Future Center. Bij dit alles wordt nauw samengewerkt met BOEi, een organisatie die gespecialiseerd is in het herbestemmen van cultureel en industrieel erfgoed.

Lange geschiedenis

Stadion de Wageningse Berg is een van de oudste sportvelden van ons land. In 1899 werd in opdracht van het hotel De Wageningse Berg een sportveld aangelegd waar de doorgaans gefortuneerde gasten konden genieten van hippische concoursen. Vanaf 1911 huurde voetbalclub WVV Wageningen dit terrein. Er stonden toen een houten tribune voor ongeveer vierhonderd personen, een directiekantoor en een consumptietent. Om het terrein was een twee meter hoge schutting geplaatst met

Al in 2012 werd het Future Center aangekondigd.
Foto Carleen van den Anker.

1 hoofdtribune van het stadion in 2015. Foto Carleen van den Anker.

daar weer omheen hoog oprijzende bomen. In 1940 kwam het terrein in eigendom van de gemeente die het aan WVV Wageningen verhuurde. In de laatste fase van de Tweede Wereldoorlog werd het stadion door Duitse troepen totaal geruïneerd. Van herstel kon de eerste jaren na de oorlog nog geen sprake zijn, pas in 1949 werd het stadion heropend. In 1954 kwam er een overdekte tribune met plaats voor 800 mensen. In de jaren zeventig vond de volgende renovatie plaats. Langs de oostzijde van het veld werd een staantribune gebouwd met 6200 plaatsen. Tegelijkertijd werden kantoorruimten, spelersruimten en een bestuurskamer gebouwd. Dat had allemaal te maken met de vereisten die de opkomst van het betaald voetbal voor FC Wageningen met zich meebracht. In de hoogtijdagen van de jaren zeventig trok de FC gemiddeld 7000 toeschouwers per wedstrijd, een eenmalige uitschieter tegen Feyenoord haalde 15.000 bezoekers. In 1982 vonden er nog kleine aanpassingen aan het stadion plaats. Dit zouden de laatste zijn: in 1992 viel het doek. Profvoetbal bleek in Wageningen niet langer te betalen, en daar niet alleen.

Zeldzaamheidswaarde

Aanvankelijk leek het erop dat het stadion zou worden gesloopt. Een plan om er een ijsbaan van te maken verdween vrij snel weer van tafel. In de

'groene hoek', in Wageningen altijd fors vertegenwoordigd, was men voor teruggave van het terrein aan de natuur. Maar na de verschijning van de nostalgische uitgave *De Onneembare Vesting* in 2001, gevolgd door de oprichting van de Stichting Behoud Stadion Wageningse Berg in 2004, keerden de kansen op behoud. Er ontstond een initiatiefgroep met plannen voor herbestemming in combinatie met een functie in de sportmedische hoek. Langzaam maar zeker heeft dit idee terrein gewonnen. En zo komt er nu een nieuw FC Wageningen, een Future Center dat het behoud van het stadion garandeert. En terecht, aldus architectuurhistoricus Karel Loeff in een advies aan de gemeente. Zijn conclusie luidt onomwonden: 'De Wageningse Berg is uniek, omdat de overblijfselen, te weten het veld en de tribune uit 1954, in ongeschonden staat bewaard zijn gebleven. In die zin is er sprake van een hoge zeldzaamheidswaarde, zeker ook in Gelderland. Uniek is het voormalige stadion ook, omdat de locatie door zijn ligging op het plateau niet is te vergelijken met andere locaties voor betaald voetbal. In die zin is er sprake van een situationele waarde. De relatie met hotel De Wageningse Berg, in de rol van de eerste eigenaar en verhuurder van het terrein, speelt een cultuurhistorische rol. Voorts is er een bijzondere relatie met de natuur, vanwege de ligging aan de rand van de Veluwezoom.'

Zorgplicht

Die bijzondere relatie met de natuur heeft voor de vele haken en ogen gezorgd die de totstandkoming van het Future Center zo lang hebben opgehouden. Het stadionterrein zelf is qua natuurwaarden niet bijster interessant, maar de nieuwe activiteiten mogen geen nadelige invloed hebben op het kostbare, monumentale landschap eromheen. De gemeente heeft als eigenaar van de Wageningse Berg een wettelijke zorgplicht voor de natuur. De Wageningse Berg is een natuurmonument, als zodanig aangewezen als Natura 2000-gebied en onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het stadionterrein ligt daar net buiten, het is een zogenaamde Groene Ontwikkelingszone (GO) die moet voldoen aan provinciale regels ter voorkoming van schade aan het natuurnetwerk. De Berg is ook een aardkundig monument, opgestofen tijdens de voorlaatste IJstijd. De hoogte en de strategische ligging van de Berg maakten dit gebied door de eeuwen heen aantrekkelijk voor bewoning. Diverse prehistorische grafheuvels (3000-1000 v. C.) getuigen van een vroeg gebruik van de Berg (Laat-Neolithicum tot Midden-Bronstijd). De Holleweg zou door de Batavieren zijn aangelegd als toegang naar een doorwaadbare plek in de rivier. Op de Westberg zijn nog restanten te vinden van het vroegste Wageningen, daterend uit de negende eeuw. Voor de hedendaagse Wageningers, maar ook voor de vele bezoekers van buiten de stad, vormt de Berg een uitgelezen gebied voor 'n dagje uit in de

natuur. Het gebied is aangemerkt als A-locatie bos. Dit wil zeggen dat het behoort tot de beste voorbeelden van Nederlandse bosstypen, in dit geval een plateaubos met overgangen van wintereiken-beukenbos naar essen-iepenbos en schietwilgenbos. In dat bos zijn – om maar eens wat te noemen – tweeëntwintig zeer bedreigde plantensoorten (Rode Lijst) gevonden, er zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen, allemaal strikt beschermd, en maar liefst 175 soorten vogels, waaronder ook minder voorkomende.

Maatregelen

Om al die waarden te ontzien heeft de gemeente een groot aantal maatregelen en beperkingen opgelegd aan het Future Center, dat overigens ook zelf overtuigd is van het belang daarvan en genegen is die wensen in te willigen. Zo zal het aantal evenementen in het stadion beperkt zijn qua aantal en omvang. Op het terrein zelf worden alleen elektrische auto's toegestaan. Parkerende bezoekers worden verwezen naar plekken buiten de Berg. De hoge lichtmasten worden vervangen door lagere om de dieren niet te storen in hun nachtrust. De foerageermogelijkheden en 'hangplekken' van vleermuizen worden verbeterd en zelfs uitgebreid. De daken van het Future Center worden groen: beplant met gras en sedum. En om het helemaal af te maken komt er een informatiepunt, waar het belang wordt beschreven van de Wageningse Berg, natuurmonument én sportmonument.

Artist's impression

Het bouwplan van het Future Center Wageningen omvat de vervanging van de huidige, in verval geraakte bebouwing op de strook tussen de twee velden. Als onderdeel daarvan wordt de hoofdtribune naar de oude staat herbouwd; eronder wordt een *hall of fame* ingericht, een presentatie van de fameuze geschiedenis van het stadion. De tribune aan de oostzijde van het veld wordt gehandhaafd. Het hoofdveld wordt voortdurend in optimale conditie gehouden. Op het bijveld komt een parkeervoorziening. In de nieuwe gebouwen wordt ruimte gerealiseerd voor onderwijskundige en paramedische voorzieningen ten behoeve van voeding, beweging en gezondheid, ook komt er een congressruimte. Illustratie Future Center Wageningen.

Bronnen:

- Bureau Bleijerveld, Actualisatie natuuronderzoek Stadion de Wageningse Berg en Vitensterrein Wageningen, Aldeboarn 2015
- Karel Loeff (IMRO), De Wageningse berg, De cultuurhistorische waarde van het voetbalstadion, Laren 2012
- Rien Bor en Arjan Molenaar, De onneembare vesting, voetbal op de Wageningse Berg 1954-1992, Wageningen 2001